

խիժով պիտի կր կենան, թէւն մէջ կամ սեղանին վրայ կան մէջը ծածկուած են, եւ մոզիչն ծարարս ու զրաւիչ խաղերը բնած միջոցին՝ քանոնը գլխաւորին մէջ կը բերէ, եւ ձգախեժն վրայէն մէկ-դի ընկնով՝ ծորար կը քալուի: Քալուած ժապաւունները ձեռքը կը բռնէ՝ պիտի որ ձեռքը բարձր կր ծածկուի: Նոյն միջոցին գլխաւորին մէջ կը ցոյցեն եւ նոյն ժամանակ, արագութեամբ կարճիկ դպարներ աշաւներ կը բռնէ, որ ժապաւուններու տակ կը ծածկուի: գլխաւորը զարձակ կը խառնէ, ժապաւուններ կը ջանէ, ետեւէն ալ ազաւներն, նոյնպէս երկրորդ աշաւներն, միշտ ժապաւունները ձեռքը եւ ճաղարմակ ծարարս ձեւերով:

Ծառիկ էս քառիկ բառացի: Այս զուարճակի կրկին երեւութիւն չամբ՝ կ'առնուի երկու լայն թաղար, թիթեղէ կամ մաթ (կապոյտ կամ կանաչ) ապակիէ: Ծաղկանց որոշեալ թաղարն փայտէ սնունք ունի մը կ'առնեն, եթէ ապակիէ է՝ թիթեղէ հաստառած պատանազան մը կ'առնեն, որուն յատակին վրայ տկար զուգանակ մը կ'ըլլայ: Զուգանակին վերի մասին վրայ՝ պատանազանին վերին երեսը՝ շարժական փոքրիկ տակարն մը կ'առն, որուն վրայ մեծ՝ բնական կամ արուեստական ծաղիկ մը կամ փոքրիկ փունջ մը հաստառուած է: Զուգանակը անշարժ կը կենայ, իսկ եթէ պատանազանին վրայ կ'առնէ մը ծնչելալ ըլլա՝ տակաւին ծաղկով ճանդերձ կամայ կամայ վեր կ'ըլլէ:

Ուրիշ թաղարի մը մէջ մէկ մաս աւագ, մէկ մաս հոգ եւ երկու մաս շմարեմ իր կը դուրսի: Երկու թաղարն ալ հաստառ կախարիչ սննի, բայց ծաղկանց թաղարը վրայի երեսին վրայ թեթեւ նստած տակաւակ մ'առնէ, որուն վրայ թեթեւ կ'աղբ մը հոգ դրուած է: Այս պատարաս զրոյց մէջ թաղարները ճանդահանանց կը ներկայացուին, կախարիչները կը բացուին եւ ներք կը ցուցուին, եւ տարակոյս չկայ որ ամենքը կը կարծեն թէ երկուքն ալ հոգով լեցուած են:

Տնկող թաղարին համար՝ ազանի կամ բողկի բիշ մը սերմ յատառուց 24 ժամ գինոյ ջրուտը քայտի մէջ կը դրուի: Այսպէս պատարաս կը բերուի, եւ ճանդահանանց աշխարհ տալիս յարմար խոցերով տնկող որոշեալ թաղարին մէջ կը ցանուի, եւ նորը ցնցողով մը վրան մաքուր ջուր կը սրտուի: Վերջ չով մը մարի, եւ անկէ ելած Չերմութիւնը կէս ժամու մէջ հաւաք կը բուսցընէ: Այս բնական երեւոյթին իրենիքն կատարուած ժամանակ՝ մոզիչն ճանդահանանքը կը դառնցընէ ծաղկանց թաղարով: Թաղարին վրայէն կախարիչը մէկիկ կ'առնուի, բայց թաղարին երեսի վրայ կեցող՝ հոգով ծածկուած տակաւակն ալ մէկտեղ: Թաղարը ձեռքը կ'առնուի եւ կոճակը ծնչելով ծաղիկը կը սկսի վեր ելլել:

Երկուքն ի միասին շատ գեղեցիկ կրնայ ներկայացընել ծարարս մէկն, բայց զատ ալ կարելի է: Առաջիկէն ներքէ: Մոզիչն ձեռքը մոզական դաւաղան մը կ'առնեն, որուն մէջ թիթեղէ խաղարմակ մը կ'ըլլայ: ասոր մէջ յատառուած բիշ մը կրնայ եւ անուշիկներ լոյծ խմոր կը լեցուի: Ոգոյ կանխեզն մը վրայ փոքրիկ պնակ մը կը դրուի, եւ մոզիչն իւր մոզական դաւաղանուն պնակը շջաւ:

Փելով իւր հրամանները կու տայ, որ միջոցին մատով կը ծնչէ կոճակ մը, խմորեղէնը դուրս կը վազէ եւ անմիջապէս կ'եփի, մինչդեռ ինչ դաւաղանու կը խառնէ: Եփած անուշիկներ սկաւառակի մէջ դնելով՝ ճանդահանանց կը մատուցուի:

Արիւն աւել կերպով ալ կրնայ ըլլալ: Պնակը կրկին յատակ կ'առնեն, երկրորդ յատակին վրայ արդէն եփած անուշիկներ պատարաս դրուած կ'ըլլայ, եւ քանի մը րոպէ ձեւի եւ տաքցընելու համար ոգոյ կանխեզն վրայ կը բռնուի: Ետոյ թիթեղէ սկաւառակ մը որ պնակին յատակին ծիչը կը նմանի, վրան կը դրուի: Պնակը հսկառակ կը դարձուի եւ պնակին առաջին յատակին սկաւառակին մէջ կը նստի, անուշիկներն ալ վրան: եւ ճանդահանանց կը ներկայացուի: Որովհետեւ հակառակ երեսն ալ սկաւառակին ծիչը նման է, ճանդահանանց արուեստը չեն նշմարեր: Վերջին դեպքն եթէ ծարարութեամբ ձեւացուի՝ ոչնչով անկի զարմանալի կ'երեւայ, որչափ անուշիկներն ոչնչէ յառաջ եկած կը կարծուի:

ՔՐԳԼԵԳՆԵՆ ՏԵՄԻՆԵՐԵՆ

Այնճաւ, 29 Ապրիլ 1890:

Հազիւ թէ Գորմանիոյ Կայսեր գործադրաց խնորոյն նամար գումարած ժողովն վերջացած էր, որուն մէջ տէրութեանց պատգամաւորները գրեթէ միաբան խորհրդով գործադրաց նամարնապատար որոշումներ սահմանած էին, Ապրիլ ամսոյն սկիզբը գործադրաց մէջ սկսաւ ընդամուր խմորում մը, եւ արուեստադրաց ինչ ինչ դասերը քանթող յրատարակեցին, պահանջելով որ երեւոյ աւուրչենք անցուցի եւ օրական աշխատութիւնն տեղութիւններ շուրջացուի: Այս շարժումն որ գրեթէ քովանդակ ծորոպայի վրայ տարածուած է, նստե զօրախտ շտեմութիւններ ունեցաւ: Աստորիոյ քանի մը քաղաքաց մէջ կուի, խոտովութիւն, տարադուութիւն, մինչեւ արինշողութիւն եւ մահանգամ ույն զրգոթութեանց նետեմութիւններն եղան:

Գործադրաց դատուն զլիսաւոր դիտաւորութիւնն եւս է Մայիս 1ին քանթող ընել եւ տուն կատարել, ինչպէս որ անցեալ տարւոյ Բարիզի գործադրաց ժողովն սահմանած էր, եւ միանգամայն քաղաքներու մէջ գումարած շրջելով

ցոյց տալ իրենց անդռ ռազմութեանն ու գորութեան: Թէ ուրիշ նպատակներ եւս ունենան գործաւորաց դասը սոյն ցոյցն ընելով, ասոր վրայ կարծիքները թաժանեալ են. նոյնպէս դժուարաւ կրնայ ստացուցուիլ, թէ այս ցոյցներուն նպատակն ընկերվարական սկզբան ճեղքելու ինչն էր կամ ընկերվարական պարագլխներուն թելադրութեամբն ըլլայ. քայց այն ստոյգ է որ սոյն գործողութեանց մէջ ընկերվարականները մեծ դեր կը խաղան, եւ եթէ գործաւորաց մեծագոյն մասն այսպիսի դիտաւորութիւն չունենայ եւ անգէտ եւս ըլլայ, նախնայ ապա ընկերվարականը իրենց սկզբան նամենատ նոյն ցոյցերն յօգուտ պիտի գործածեն եւ իրենց պահանջումները պիտի ստատեցնեն գործաւորաց դասուն զտգոհութիւնն տարել տարի անեցընելով: Բոլոր էւրոպայ անշամբերութեամբ կը սպասէ Մայիս 1ին: Ոմանք կը վախճան թէ յեղափոխութիւն մը չծագի. ոմանք եւս նեւտարբեր են, թէ այս ամենակա ինչ երբ պիտի ունենայ. վասն զի կառավարութիւնը տեսնելով վերջին շարաթներն նախդիպած դժբախտ արկածները, մեծ քաղաքաց մէջ զօրաց գնդերը թաղմանուցած են եւ զինուորանոցաց մէջ զիշեր ցորեկ կազմ' եւ պատրաստ կը պահեն, ամէն անկարգութեանց առաջն իսկոյն առնելու նամար:

Եւրոպայի ընդհանուր քաղաքական դիրքն նանգատեան վիճակի մէջ է: Բոլոր կառավարութեանց գլխաւոր մտածութիւնն ու նոյն է գործաւորաց պայքման շարժումը, եւ ասոր նամար լրագրաց մէջ ուրիշ քան շինք կարգար, քայց եթէ նեւազարկան լընք այս կամ այն երկրին գործաւորաց դասուն պահանջմանց եւ գործառնութեանց վրայ:

Թէ եւ ըսող տէրութեանց խորհրդարանները քանակեղութեան մէջ են, սակայն քաղաքական ծանրակշիռ նիւթ մը չկայ օրակարգին մէջ, այլ մասնական ներքին գործոց պատկանող խնդիրներ եւ ամէնէն աւելի տէրութեանց ելեմանց մասին քանակաւորներ, որոնց մէջ նակառակորդ կուսակցութիւնք կը շանան կառավարութեան խոշորոտ ըլլալ:

Պիզմարը իշխանին ճրաժարականը պաշտօնապէս ընդունուելէն երկու շաբաթ ետքը՝ իշխանը թողոց իր պաշտօնական ընակարանը, եւ ճեղքաւ Պերլինը գրեթէ թաղաւորական փառք: Գերմանիոյ ժողովուրդն իշխանին թէ Պերլինէն միկնելու ժամանակ եւ թէ անոր 75ամեայ տարեկարծին տոթիւն այնպիսի մեծամեծ ցոյցեր քրտ, որոնց արժանաւոր էր իշխանն իր քաղմանայ անխոնջ աշխատութեամբն ու արդեամբն:

ԲՈՂԱՆԴԱԳՈՒԹԻՒՆ

ՌՈՒՆԻՄԱՆԵՐՆԵՐ

- ԳՐԵՆԻՆ — Ազատնդեղոս առ Գէորգայ ասորի եւ պիկպոսի. 97:
ԷԶԳՈՒՄԱՆԱՅԻՆ — Յին պարսկեքէն եղգիչ Նուր-վուժ. 100:
ԲԱՆԱՄԻՐԱՅԻՆ — Հետազօտութիւնք Նախնայ ասպիւրէնքն վրայ. 101:
ՏԵՂԱԳՐԱՅԻՆ — Հմիտնիս եւ ազգայնք. 106:
ԱԶԳԱՐԱՅԻՆ — Հայ առնոնք եւ առեղծուած-նք. 109:
ՌԻԶԵԳՐՈՒԹԻՒՆ — Պաթումէն ի Պարսկաստան. 109:
ԴԱՄԲԱՅԻՆԱՅԻՆ — Տուրակ դրամագիտական ժողովոնք. 110: — Դրամ Յով. Էմելկայ. 110:
ԲԱՆԱՄԱՆԱՅԻՆ — Մարտքը Նոյնական գարարիւն. 111: — Առնոն. 111: — Բառեղծուած. 111: — Համանուն. 111:
ՄԱՆԱՄԱՆԱՅԻՆ — Միմունք. (Պատանեկան խորհրդ.) 112: — Նոր ընթացք գաղղիներէն ի հայ թաղմանութեան. 112: — Մ. Խորենացի. 113:

ՈՐՈՒՆԵՐԻՆԱՅԻՆ

- ՊԱՐՏԻԶՄԱՆԱՅԻՆ — Որթատնոյ ինամը. 115:
ԲԺՇԵՆԱՅԻՆ — Տարագիտիկի Դիւանդութեանց մարակում. 116:
ԱՌԵԿԻՏՐԱՅԻՆ — Առնտրական մանրաւոր. 118:

ԲԵՐՈՒՆԱՅԻՆ

- ԷՆԶԵՄԱՐՈՒԹԻՒՆ — Նորագոյն ժամանակներէն գրոց մը. 121:

ՍԵՆԵԿԱՅԻՆ

- ՆՈՐԱՌՈՒՐ — Բամբակի սերմը գատելու մեքենայ. 125: — Օղանդ յղթատարութիւն. 122: — Թելէ ներքանք. 125:
ՏԱՏԵՄԱՅԻՆ — Խոն ձին պալտելու եղանակ. 125: — Թորքախոն. 125:
ՄԱՆԱՄԱՆԱՅԻՆ — Աշխարհի ամէնէն երկայն երկարութիւն. 126: — Ուոր ամրող Ներպա շրջողներ. 126: — Աշխարհի ամենափոքր ժամաքոյք. 126: — Յովսէփ Նաւապետի ներպ յեղափոխ. 126:
ՄՈՂԱՅԻՆ ԽԱՆԵՐ. 126:

ՔՆՆԱՅԻՆ ԵՆՈՒԹԻՒՆ 127:

ՀՐԱՏԱՐԱՆԻՉ ԾԻ ՊԱՏԱՄԱՆԱՆՈՒ ԽՍՐԱՅԻՐ

Դ. ԲՈՒՄԵՆԷ Կ. ՊԱՐԱՆԶ

ՊԻՆԵՆԱ. ՄԻԹՐՈՒՆԵՆ ՏՊԱՐԱՆ